Po konfiskavimo antroji laida.

Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 50 a | Vilnius 1938 m. spalio 15 d. (šeštadienis) | Pirmi metai

IŠVADOS IŠ ČEKŲ NELAIMIŲ

Čekų tauta ir valstybė pergyveno ir gyvena didelį sukrėtimą. Apie čekus galima pasakyti, kad juos ištiko didelė nelaimė ar, geriau sakant, visa eilė didelių nelaimių. Čekų pergyvenimai verčia visus pagalvoti ir padaryti tam tikrų išvadų. Kai kurios jų gali būti naudingos ir mums.

1. **Neverta tautai tarnauti kitų reikalams.** Kai po Didžiojo karo kūrėsi Čekoslovakija, buvo žiūrėta ne vien čekų tautos reikalų. Prancūzai turėjo galvoje ir savuosius: turėti Vokietiją kiek galima silpnesnę ir apsuptą kaimynų, kurių interesai priešingi vokiečių tautai. Todėl buvo priskirta Čekoslovakijai žemės, kur gyveno suglaustai vokiečiai, vengrai ir kitos tautos. Čekoslovakija turėjo grasyti Vokietijai iš pietų. Tam reikalui liepta jai ginkluotis ir išvesti sustiprinimo liniją Vokietijos pasienyje. Čekai tiems sustiprinimams ir bendrai apsiginklavimui išdėjo milijonines sumas ir ką gi laimėjo po 20 metų? Per pirmą mėginimą be šūvio visa tai reikėjo atiduoti vokiečiams, o atiduoti diktuojant tiems, kurių reikalus turėjo ginti, būtent, prancūzams su anglais. Mat, šiems pastariesiems atrodė, kad išmintingiau bus vokiečiams geruoju atiduoti tai, ką jie vis tiek anksčiau ar vėliau patys paims, negu kad, ginant čekus, įlįsti į ugnį. Galvota blaiviai, nors ir savanaudiškai.

Jei būtų čekai, Didžiajam karui baigiantis, blaiviai pažiūrėję į savo tautos reikalus, būtų gal pamatę, kad geriau turėti mažiau, bet tikrai savo, negu daug, bet svetima, arba tapusia svetima. Tvarkydamiesi savo žemėje per 20 metų, būtų daug ką kitaip sutvarkę, negu šiandien turi, ir savo tautai naudingiau. Juk dabar visas krašto ūkis reikia iš naujo pertvarkyti. Nei keliai, nei prekybos sutartys, nei pramonė, nei žemės ūkis nedera šiandien su nauja padėtimi.

2. **Pasitikėti galima tik savo jėgomis.** Prieteliai geri, bet jų parama netikra ir retai kada išeina iš asmeninių reikalų ribos. Dideli prieteliai buvo čekams prancūzai ir rusai; iš šalies žiūrint atrodė, kad net jų reikalai sutampa vokiečių atžvilgiu, bet vis dėlto pavojaus metu čekus išdavė.

3. **Mažoms tautoms ir valstybėms geriausia laikytis neutralumo.** Į didžiųjų valstybių reikalus ir ginčus nesikišti, teisėtiems jų siekimams ir reikalams skersai kelią nestoti, su visomis gerus kaimyniškus santykius turėti. Dėtis su viena kuria, reiškia turėti kitus kaimynus priešais ir pavojaus metu likti be pagalbos.

4. **Apsišvietusi ir sąmoninga tauta sunku yra šiandien nutautinti** ir atskirta laikyti nuo tautos kamieno. Ar gera buvo mažumoms Čekoslovakijoje?

Vokietijos tvarka daug kam nepatinka: valdo viena partija, nėra laisvės pasisakyti ir veikti, persekiojama Bažnyčia, bet nežiūrint to 90 procentų austrų ir sudetų katalikų balsuoja už susijungimą su Hitlerio Vokietija.

Lenkų spauda rašo, kad prijungta Užolzė turi aukštesnę pramonę ir žemės ūkį, kad Lenkijoje sunku būsią gauti tokias geras kainas žemės produktams ir tokia gera rinka pramonės gaminiams, kaip buvo ligšiolinėje Čekoslovakijoje, bet vis dėlto lenkų mažuma linko atsiskirti nuo čekų, o prisidėti prie savųjų. Apie tai kalba kovos ir politinių kalinių skaičius. Sąmoningam tautiečiui pasirodo geriau su savaisiais juoda duona valgyti, negu su svetimaisiais pyragai. Taip ir turi būti, tai žmogaus kilnumas.

5. **Atskirtos tautos dalys neturi prarasti vilties išlikti ir susijungti su tautos branduoliu.** Lipdytos valstybės nėra patvarios: jomslygiai pavojinga duoti mažumoms teises ir, jas atėmus, mėginti silpnesnes asimiliuoti. Abejais atvejais tauta ima susiprasti ir eiti sau įgimta linkme. Čekoslovakijos mažumos susilaukė susijungimo su savąja tauta greičiau, negu dar vakar galima buvo to tikėtis.

A. Radeika.

Duok Dieve, kad taip iš tikro būtų

Kancleris Hitleris garsioje savo kalboje, kurią pasakė rugsėjo 25 dieną Berlyne, aiškiai pažymėjo, kad Vokietija, gavusi iš Čekoslovakijos Sudetus, daugiau Europoje iš jokios valstybės nereikalausianti teritorijos — žemių. Sudetų klausimo išsprendimas esąs tai paskutinis Vokietijos teritorinis reikalavimas Europoje.

Savaime aišku, kad šitoksai Hitlerio pareiškimas padarės didelį Europoje įspūdį ir ramaus gyvenimo ištroškusios tautos visiškai nesidomėjo kokia kaina bus pirkta taika. Ta kaina - buvo Čekoslovakijos padalinimas. Tačiau ir po to, kai Europa sutiko patenkinti vokiečių reikalavimus ir atidavė jiems, ko jie norėjo, padėtis buvo nerami. Hitlerio kalba Sazbriukene ir po jos paskelbtas Anglijos vyriausybės dekretas, kuriuo padidinama anglų armija, buvo neraminantieji reiškiniai.

Dabar Europos spauda daug priduoda reikšmės vokiečių dienraščio „Deutsche Allgemeine Zeitung" straipsniui, kuriame yra apibūdinta Europos politinė padėtis po Miuncheno konferencijos.

„D. A. Z." rašo, kad Vokietija, gavusi Austriją ir Sudetus, **daugiau jokių teritorinių pretensijų Europoje neturi.**

Bus renkamas Lietuvos Prezidentas

Šiomis dienomis Lietuvos Seimas svarstė ir priėmė Valstybės Prezidento rinkimų įstatymo projektą. Įstatymas pritaikintas naujos Konstitucijos nuostatams.

Pagal naująją Konstituciją ir naująjį rinkimų įstatymą Lietuvos Valstybės Prezidentą rinks savivaldybių išrinkti tautos atstovai. Tautos atstovų rinkimai numatyti šių metų lapkričio mėnesį, Valstybės Prezidento — gruodžio mėnesio pirmomis dienomis.

Baltijos valstybių Konferencija

Spaudoje pasirodė žinių, kad šiemet eilinė Baltijos valstybių užsienių reikalų ministerių konferencija įvyksianti gruodžio mėn. Tiksli data tuo tarpu dar nenustatyta, žinia tik, kad konferencija būsianti sukviesta Kaune ir joje dalyvaus Lietuvos, Latvijos ir Estijos užsienių reikalų ministeriai.

Kol kas dar nepaskelbta konferencijos programa, bet galimas daiktas, kad joje bus apsvarstytas Baltijos valstybių neutralumo klausimas, kuris ypač pasidarė aktualus po paskutiniųjų įvykių Europoje. Kaip žinia, Estijos vyriausybė jau paskelbė oficiališkai, kad Estija paliekanti neutrali.

Vokiečiai nuosekliai vykdo savo planą

Jau nuo seniau spaudoje pasirodydavo žinių, kad vokiečiai visomis priemonėmis stengiasi įsigalėti Pietų Europos valstybėse. Pirmon eilėn, kaip žinia, nuėjo Čekoslovakija. Taip pat didelė vokiečių įtaka juntama Vengrijoje, kuri didesnę savo prekių dalį išveža į Vokietiją ir tuo pačiu yra nuo vokiečių ekonomiškai priklausoma.

Be to, vokiečiai yra susirūpinę Turkija, Bulgarija ir Rumunija. Visose šiose valstybėse vokiečiai ekonominiu atžvilgiu yra giliai įleidę savo šaknis, ar tai duodami toms valstybėms paskolas ar perkdami iš jų prekes. Neseniai Turkijoje lankėsi keli vokiečių politikas, dabar į Rumuniją atvyko Vokietijos vadinamojo darbo fronto vadas d-ras Ley, kuris Rumunijoje kalbėsis politiniais ir ekonominiais klausimais.

Europos moterų krepšinio rungtynės

Spalio 11 dieną Italijos sostinėje Ryme prasidėjo Europos moterų krepšinio rungtynės. Jose dalyvauja keturios valstybės: Lietuva, Italija, Lenkija ir Prancūzija.

Pirmą turnyrų dieną *Lietuva nugalėjo Italiją*, o Italija Lenkiją.

Italijos spauda, aprašydama krepšinio rungtynių pradžią, pažymi, kad Lietuvos moterys pasižymi tikrai aukšta ir tobula žaidimo technika.

Plebiscito klausimas Čekoslovakijoje

Tarptautinės komisijos posėdis antradienį neįvyko. Pagrindinis klausimas, kurį komisijai teks apsvarstyti, ir toliau pasilieka plebiscito klausimas kai kuriose Čekoslovakijos srityse. Vokiečiai tvirtina, kad, užėmus visas penkias sritis, Čekoslovakijoje dar pasilikę 300.000 vokiečių. Čekoslovakai iš savo pusės pabrėžia, kad iki šiolei Vokietijos užimtose srityse yra 723.000 čekų ir slovakų.

Hitleris, kuris lankėsi Vokietijos užimtose srityse, dabar ilsisi Godesberge. Turimomis žiniomis, kai kurie aukštieji pareigūnai išvyko iš Berlyno į Godesbergą gauti naujų instrukcijų.

Paskutinės žinios praneša, kad tarp vokiečių ir čekų įvyko galutinis susitarimas dėl sienų tarp Vokietijos ir Čekoslovakijos. Tuo būdu plebiscito, kuris buvo numatytas, visiškai nebus. Susitarius geruoju, Čekoslovakijos užsienių reikalų ministeris Chvalkovskis apsilankė pas Hitlerį.

Lietuvos krikščionių darbininkų suvažiavimas

Spalio 8—9 d. Kaune įvyko Lietuvos Krikščionių Darbininkų Sąjungos narių metinis suvažiavimas, kuriame gausiai dalyvavo miestų ir provincijų darbininkai.

Suvažiavime buvo pranešta, kad dabar ši Krikščionių Darbininkų Sąjunga turi 42 skyrius su 6.000 narių. Be to dar yra 8 jaunuomenės grandys, prie 10 skyrių savišalpos kasos, 10 jaunimo sporto klūbų. Taip pat yra suorganizuoti kiemsargių ir tarnaičių skyriai. Sąjunga turi savo atskirą laikraštį „Darbininką".

Po centro valdybos apyskaitos, skyrių atstovų pranešimų ir diskusijų priimta visa eilė nutarimų: 1) aprūpinti darbininkus nuosavais nameliais, 2) mažiausiąjį atlyginimą už darbą suderinti su pragyvenimo kainomis, 3) apdrausti senatvės ir nesveikatos atvejais, 4) remti medžiagiškai gausesnes darbininkų šeimas, 5) pagerinti dvarų darbininkų sąlygas, 6) apsaugoti lietuvio darbininko tautinį susipratimą ir garbę ir t. t.

Šalia to suvažiavimas priėmė visą eilę nutarimų organizaciniais sąjungos reikalais. Dėmesys daugiau nukreipta į sąjungos medžiaginius ir spaudos reikalus.

— Šiomis dienomis sugrįžo iš užsienio Kauno Vytauto Didžiojo Universiteto humanitarinių mokslų fakulteto dekanas prof. Mykolas Biržiška, kuris buvo išvykęs į Pietų Prancūziją pasigydyti.

— Kauno Ąžuolyne šiomis dienomis pradedama statyti Dariui ir Girėnui didelis paminklas. Jis bus statomas iš rusvo Lietuvos laukų granito.

Kas bus Čekoslovakijos prezidentas

Atsisakius prezidentui Benešui nuo savo pareigų, laikinai pavaduoja dabartinis premjeras generolas Syrovy. Kaip ilgai jis eis prezidento pareigas, tuo tarpu nežinia. Spėjama tiktai, kad Čekoslovakijos parlamentas bus sušauktas tik po to, kai galutinai bus nustatytos naujos valstybės sienos.

Tačiau jau dabar spaudoje minimi įvairūs kandidatai. Tarp kitų kandidatų minimas yra garsiųjų Čekoslovakijos sakalų vadas dras Bukovskis. Taip pat kalbama apie Batios kandidatūrą. Dar kiti mini Jono Masaryko, buvusio prezidento sūnaus, kandidatūrą.

Pagaliau, reikia pažymėti, kad po žinomųjų įvykių, dabartinė Čekoslovakijos vyriausybė, kurioje yra net keli generolai, gali ilgiau valdyti be parlamento, kol susitvarkys valstybė naujai sudarytose sąlygose.

Čekoslovakų spauda ragina stoti į atkūrimo darbą

Visi čekoslovakų laikraščiai pabrėžia reikalą tuojau pradėti valstybės atkūrimo darbą prisitaikant prie naujų sąlygų.

„Venkov" vedamajame rašo: „Mes neturime klausti, kas kokiai partijai priklauso, bet turime žinoti, koks žmogus, pilietis ir patriotas yra kiekvienas. Mes turime pakeisti partijų turinį ir formą. Mes turime taip pat peržiūrėti spaudos organų kiekybę ir kokybę ir duoti spaudai naują patarimą: ne partijų sistemai, bet tarnauti tautai ir tėvynei". Laikraštis toliau aiškina, kad reikia skubiai išspręsti emigracijos klausimą. Pagaliau, laikraštis pareiškia: „Turi nutilti ir tos kalbos apie demokratiją. Mes turime išaiškinti tautai, kad užsienių politika persiorientuos. Tauta laukia veiksmų".

„Lidove Noviny", tarp kitko, kritikuoja ligšiolinę politiką. „Ji, savaime suprantama, nebuvo gera, nes kitaip mes nebūtume atsidūrę ten, kur dabar esama".

Palestinoje tikras karas

Praėjusiame „Aido" numeryje buvo rašyta apie Palestinos gelbėjimo arabų komiteto ultimatumą žydams, kad jie nedrįstų vykti į Palestiną. Rašėme taip pat apie visų arabų kongresą Kaire. Dabar šis kongresas jau pasibaigė ir paskelbė savo nutarimus. Tarp kitko yra pasakyta, kad arabai daugiau nepripažįsta Balfuro deklaracijos (1917 metais Anglijos ministeris Balfuras paskelbė speciališką raštą, kuriuo pripažino žydams teisę įsigalėti Palestinoje), griežtai pasisako prieš žydų važiavimą į Palestiną, kurį turinti priklausyti arabams. Rezoliucijose tačiau pasakyta, kad arabai dabar gyvenantiems Palestinoje žydams pripažįsta visas teises.

Tuo metu, kai Kaire posėdžiavo arabų kongresas, Palestinoje kasdien įvykdavo ir vyksta kruvini susirėmimai, kurių metu būna daug užmuštų ir sužeistų. Tačiau šiuo metu mažiau kovoja žydai su arabais, o daugiau anglų policija ir kariuomenė; arabai yra susiorganizavę į gerai ginkluotus sukilėlių būrius.

Pamaldos už Karpatų Ukrainos vyriausybę

Jau buvo rašyta, kad Karpatų rusinai (ukrainai ir rusai), kurie gyvena Čekoslovakijoje, neseniai sudarė autonominę vyriausybę.

Šis įvykis visiems ukrainams padarė didelį įspūdį. Pirmieji gyvai tą faktą atjautė Lvovo ukrainai.

Lenkų spaudos pranešimų, šiomis dienomis Lvove švento Juro bažnyčioje (unitų bažnyčia) buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos. Karpatų Ukrainos autonominės vyriausybės intencija.

Po pamaldų, kaip pranešama, ukrainai suorganizavo manifestaciją, bet policija išsklaidė.

Civilinė drąsa — būtinas dalykas

Dažnai sakoma: gyvenimas — tai kova. Taip ir yra. Kad žmogus galėtų gyventi, atseit, kad galėtų sudaryti sau tinkamas gyvenimo sąlygas, — turi nuolat kovoti dėl tų sąlygų. O kas tik pasitenkina paties likimo sudaromomis sąlygomis, tas dažniausiai to likimo esti parbloškiamas, nes, apskritai, likimas yra beširdis, negailestingas, o dažnai ir labai žiaurus. Labai retai likimas atneša laimę. Žemiškąją laimę žmogus pats turi kurti, turi pats sąmoningai kaip geriau tvarkyti savo gyvenimą. Likimu nėra ko pasitikėti. Atvirkščiai, su likimu reikia kovoti, reikia jam priešintis. Ta prasme gyvenimas ir vadinamas kova. O kiekvienoje kovoje yra būtinas vienas dalykas: d r ą s a. Kame nėra drąsos, pasitikėjimo ir noro kovoti, ten neįmanomas joks laimėjimas. Netgi mažiausias, iš pažiūros kasdienis, *paprastas žygis* reikalauja drąsios iniciatyvos ir didelio pasitikėjimo savo jėgomis.

Dėl savo būvio kovoja ne tik atskiri žmonės, bet ir visuomenės, tautos bei valstybės. Kovos tikslas yra tas pats: sudaryti tinkamesnes gyvenimo sąlygas.

Organizacijos yra geriausia priemonė tvarkyti visuomeninį gyvenimą. Mes dabar organizacijų jau beveik neturime, bet tai dar *nereiškia*, kad mes jų iš viso negalime turėti. Aišku, jos pačios niekuomet neatsiras ar neatsidarys. Savaime niekas neatsiranda. Viską reikia patiems susidaryti ar atgauti. O atgavimas tegalimas tik vieningai, drąsiai ir ryžtingai reikalaujant. Juk reikia žinoti, kad mes nereikalaujame to, ko nėra įstatymais mums pripažinta. Tatai mes visi turime gerai įsidėmėti. Bet ir tai, kas įstatymais pripažinta, taip pat savaime neatsiranda ir niekas pats savo noru to neduoda. Visa iniciatyva priklauso čia visuomenei. Vadinas, jeigu visuomenė nori, kad jai būtų duota tai, kas įstatymų pripažinta, ji turi pati visko reikalauti. Bet kaip žinia, kiekvienas reikalavimas gali būti sėkmingas tik tada, kai reikalaujama visų bendrai ir vieningai.

Jau buvo rašyta, kad pačios inteligentijos reikalavimai nedaug tereiškia. Judėjimas turi reikštis ir iš apačios. Liaudis čia turi svarbiausį balsą. Inteligentija gali tik tuos reikalavimus formuluoti ir pakreipti juos ten, kur reikia.

Tad rodykime savo tautinę gyvybę. Bukštumui ir abejingumui neturi būti vietos mūsų visuomenėje. O bukštavimo mūsų kaime yra dar labai daug. Pavyzdžiui, kai kurie valstiečiai, jausdami reikalą ko nors sau pareikalauti, pasirašo po prašymu, o kai paskiau ateina kas nors jų teirautis, išsigina savo parašo ar pasako, kad parašę kitų įkalbėti. Tai jau negražus reiškinys, rodąs visišką nesusipratimą. Juo blogiau, kad tokie žmonės, užuot padėję bendrai ko nors išreikalauti, savo bukštumu ir nesolidarišku (nevieningu) pasielgimu viską sugadina ir tikrai save apjuokina lietuvių visuomenės akyse.

Ko gi čia bijoti po prašymu pasirašyti? Juk tai nėra joks nusikalstamas darbas. Valstybės piliečiai visada gali rašyti valdžios įstaigosna prašymus ir už tai jie negali būti baudžiami. O jeigu kas pagraso kuo nors už pasirašymą po prašymu, tai nereikia to nusigąsti, o atrėžti stačiai, kad kiekvienas pilietis turi teisę rašyti valdžion prašymus. Kai kur mūsų kaimiečiai tatai jau gerai žino. Kaž kur gyventojai apskundė Pašto Direkcijai provincijos skyriaus pašto viršininką, kad jis neatiduodavęs gyventojams „Aido". Prašymas buvo patenkintas, o anas viršininkas sudraustas. Taigi kaimiečiai turėtų žinoti, kad *jų skundai prieš netinkamą valdininkų elgesį tarnyboje ar netinkamą pareigų atlikimą, jeigu tik tie skundai yra faktais pagrįsti, negali būti baudžiami, ir jie turi teisę visuomet tokį valdininką apskųsti.* Čia nėra ko bijoti.

A. P.

Politinė tikyba ar broliška meilė

Bažnyčia ir valstybė—tai dvi skirtingos sritys, kurios tačiau gyvenime labai dažnai susieina ir viena antrą paremia bei palaiko. Taip yra, tur būt, todėl, kad religija ir valstybė yra tų pačių piliečių reikalas.

Vienos valstybės, suprasdamos tikėjimo reikšmę visuomenės gyvenime, stengiasi tikėjimą remti ir saugoti jo neliečiamybę tam tikrais įstatymais, kitos — priešingai, tvirtindamos tikėjimą esant žalingą visuomenei, kovoja su juo (pvz. Sovietų Rusija).

Tikėjimą palaikančios valstybės paprastai derina savo veikimą su Bažnyčia ir tam tikslui susitaria, nustato sau tam tikras gaires, pagal kurias ir tvarkosi katra savo veikimo srity. Šito susitarimo faktas aiškiai rodo, kad abidvi šalys, norėdamos sugyventi, turi vengti nesusipratimų ir dėl to privalo kartais viena kitai nusileisti ar viena kitą remti.

Taip dalykams susidėjus, pats gyvenimas dažnai priverčia į Bažnyčios tarptautinį charakterį įterpti tautinių savybių gal daugiau nei reikia ir galima. Ir aišku. Jeigu valstybė ne vienu atveju yra Bažnyčios gynėja bei saugotoja, tai ir Bažnyčia negali kai kada nepritarti tokiam valstybės žygiui, kurs, iš religinės kertės žiūrint, nebūtinai jau turi būti Bažnyčiai naudingas ar patogus. O valstybės, kaip grynai pasaulinės valdžios, šiokie ar tokie žygiai yra dažniausiai, kaip žinome, susiję su politika.

Kas naudinga tokiai ar kitokiai pasaulinei valdžiai, nevisuomet naudinga piliečiui. Pagal valstybės įstatymus pilietis turi teisę gimtosios kalbos mokytis ir ja melstis. Malda yra jo sąžinės dalykas. Bažnyčiai taip pat kiekviena kalba yra lygiateisė ir gera. Kiekvienas tikintysis, kurio aukščiausias tikslas — amžinoji laimė, gali melstis suprantamiausia jam gimtaja kalba pats ir ta kalba gali mokyti poterių savo vaikus. Rodos, viskas gerai, kas gali pavydėti tikinčiam žmogui kilniausio tikslo siekti? O vis dėlto nuo senausių laikų ligi šių dienų dėl tų esminių žmogaus sielos dalykų kovojama visomis jėgomis.

Mūsų krašte dabar, kas nori pabrėžti savo skirtingą pasaulėžiūrą, dažnai mėgsta ir šitaip savo skirtumą pažymėti: girdi, tau tikėjimas pirmoje vietoje, o tautystė—antroje, o man priešingai, tautystė pirmoje vietoje, o tikėjimas antroje. Kiti dar šitaip tvirtina: esą, vieni pas mus tikėjimą praktikuoja ir gerbia, kiti tiktai toleruoja.

Man rodos, čia tik nesusipratimas.

Jeigu būsime tokios rūšies tikėtojai, kaip aukščiau šitame straipsnyje nupasakota, tai tuomet praktikoje visi „statysime" tikėjimą pirmojon vieton ir ta „antroji" vieta savaime atpuls.

O jeigu paliksime tikėjimą vienui vieną, nuo jokių „išorinių" aplinkybių nepriklausomą, tai tuomet bus žmonės tiktai tikį, netikį ir indeferentai. Čia, rodos, pravartu būtų skirti politinį tikėjimą nuo gryno tikėjimo, kurs nieko bendro su politika neturi.

Akivara.

— Klaipėdos lietuvių tautiškojo jaunimo sąjunga „Sandara" jau turi naują vadovybę. Vieton išvykusio užsienin „Sandaros" vado Geležinio paskirtas J. Reizgys.

— Šių metų lapkričio mėnesį pasibaigia Klaipėdos krašto seimelio kadencija (posėdžiavimo laikas). Kadangi seimelis yra renkamas tik trejiems metams, tai, šiam laikui praėjus, turės būti jis paleistas ir paskelbti nauji rinkimai.

— Šiomis dienomis Kaune įvyko Lietuvos inžinierių suvažiavimas.

Liudvikas Abramavičius ir „Przegląd Wileński"

Yra dvejopi laikraščiai. Vieni gyvuoja neatsižvelgdami į redaktorius, kiti yra nenutraukiamai susiję su redaktoriaus asmeniu. Gerai sekas redaktoriui—klesti ir jo laikraštis, atsitiko kas nors ne taip su redaktoriumi — ima šlubuoti ir jo vairuojamas laikraštis.

Prie paskesnės laikraščių kategorijos priklausė šio mėn. pradžioje sustabdytas dvisavaitinis lenkiškas laikraštis „Przegląd Wileński", kurį nuo pat pirmojo iki paskutiniojo numerio redagavo *p. Liudvikas Abramavičius*. Tiesa, nuo kelerių metų „Przegląd Wileński" buvo leidžiamas jau nereguliariai. Redaktorius susirgo. Tai buvo 1936 metais kovo 13 dieną. Tą dieną Vilniaus miesto teisme buvo paskirta p. L. Abramavičiaus ir mano byla. Jis buvo kaltinamas, kaipo redaktorius, aš, kaipo straipsnio „Dziad przemówił do obrazu" autorius. Aišku, už tą patį straipsnį jau prieš tai kelis kartus sėdėjome kaltinamųjų suole, bet byla dėl tų ar kitų sumetimų vis buvo atidedama, kol, pagaliau, tą dieną galutinai turėjo būti išnagrinėta. Bet vėl buvo atidėta, nes dieną prieš tai susirgo redaktorius.

Nuo to laiko „Przegląd Wileński" pasirodydavo vis rečiau, nors šiek tiek pagiję redaktorius dėjo visas pastangas laikraštį leisti reguliariai. Kiek pajėgė, tiek dirbo, nors jo vaisiais skaitytojai retai kada pasinaudodavo, nes „Przegląd Wileński" dažniausiai būdavo konfiskuojamas. Pavyzdžiui, 1937 metais buvo išleisti devyni numeriai ir visi devyni buvo sukonfiskuoti. Šiemet išėjo vos keturi numeriai ir paskutinis taip pat buvo sukonfiskuotas.

Tuo būdu, sustabdžius „Przegląd Wileński", Vilnius neteko vieno iš kultūringiausiai redaguotų laikraščio, kurį vairavo per 26 metus vienas iš žymiausių lenkų stilistų ir vienas iš paskutiniųjų humanistų, kuriam kiekvienas žmogus buvo ŽMOGUMI.

Tiesa, gal „Przegląd Wileński" nebuvo taip skaitomas, kaip visokie ekspresai, bet tai buvo žmoniškumo organas, kuris užtardavo kiekvieną, kam tik būdavo daroma skriauda, ir kartu ieškodavo teisybės. O tai mašinizmo ir akiplėšiško vieni kitų apgaudinėjimo amžiuje yra didelė retenybė, yra tai išimtis.

Ir keistas dalykas. Laikraščio „Przegląd Wileński" sustojimo ne-

DRAS MARTYNAS YČAS. 6)

ATSIMINIMAI

Nepriklausomybės keliais

Mūšiams pasieny vykstant, pabėgėlių skaičius vis augo. Vasario mėnesio pradžioje buvo policijos užregistruota Vilniuje virš 15.000 pabėgėlių, bet dar ne visi buvo suregistruoti. Jų dauguma buvo reikalinga greitos pašalpos ir darbo. Antakalnio vasarnamiai, šiek tiek pritaikinti žiemai, virto lietuvių Centro Komiteto prieglaudomis. Be prieglaudų, Komitetas registravo pabėgėlius pagal amatus ir ėmė rūpintis jiems darbo, steigti dirbtuvėles.

Be materialės pašalpos, Komitetas dar ėmė rūpintis jų dvasios reikalais. Prie visų gausių katalikų bažnyčių, kuriomis Vilnius gali pasigirti prieš kitus miestus, lietuviai buvo išsikovoję dar 1904 me tais tik vieną šv. Mikalojaus bažnytėlę. Ji tik viena lietuviams bu vo pavesta. Jau normaliu laiku lietuviai nebetilpo savo bažnytėlėje, to ką jau besakyti pabėgėliams Vilnių užplūdus. Todėl Komitetas 1915 m. vasario mėn. 20 d. nutarė prašyti Vilniaus vyskupijos valdytoją, kad paskirtų lietuviams pabėgėliams lietuvių kalba pamaldas šv. Petro bažnyčioje Antakalnyje, kur lietuvių pabėgėlių buvo virš 2.000. Tam reikalui įvykdyti buvo išrinkti kan. Alšauskas ir adv. P. Leonas. Jie lankėsi pas vyskupijos valdytoją. Jis nieko nepasakė, tik patarė tais reikalais kreiptis į šv. Petro bažnyčios kleboną. Tačiau klebonas tokio leidimo nedavė. Tada Komitetas, norėdamas išvengti skandalo ir matydamas tikinčiųjų katalikų skriaudą, mušė į Petrapilį Mohilevo arkivyskupijos valdytojui, vyskupui Ciepliakui, tokio turinio telegramą: „Nežiūrint to, kad Komitetas dėl karo nukentėjusiems šelpti kart-kartėmis ir prisimygęs prašė leisti atlaikyti gavėnioje šv. Petro bažnyčioje lietuvių kalba rekolekcijas lietuviams pabėgėliams, kurių tūkstantimis susitelkė Vilniuje, šv. Petro parapijos rajone, Vilniaus Rymo katalikų vyskupijos valdytojas, nepaaiškindamas priežasties, griežtai atsisakė. Yra pavojaus, kad tūkstantinės lietuvių pabėgėlių minios, būdamos esamųjų draugijų kitų kuo aprūpintos, dėl Vilniaus vyskupijos valdytojo keisto užsikirtimo gali palikti be dvasios ir tikybos pagalbos. Tad gavėniai baigiantis, Komitetas nuolankiausiai prašo Ekscelencija negaišuojant paveikti, kad minėtoji bažnyčia duotų prisikentėjusiems lietuviams katalikams pabėgėliams rekolekcijas lietuvių kalba".

Visi tikėjosi ir laukė iš Mohilevo arkivyskupo palankaus atsakymo. Niekas nelaukė, kad tokioje sunkioje valandoje katalikai skriaustų katalikus, o ypač tie, kuriems yra pavesta tikinčiųjų reikalų dabojimas.

Su didžiausiu apsivylimu gautas iš vyskupo Ciepliako toks atsakymas: „Patenkinimas Jūsų prašymo pareina vien tik nuo vietos dvasinės vyresnybės". Visas Komitetas jautėsi nuskriaustas. Ypač blogai jautėsi kunigai, kurie matė aiškiai savo vyresnybės lietuviams daromą skriaudą. Imta galvoti iš tos nemalonios padėties išeiti. Tada kan. Alšauskas paskelbė visuose laikraščiuose, kad Lietuvių Centralinis Komitetas, atsisakius Vilniaus vyskupijos valdytojui duoti lietuviams pabėgėliams laikyti rekolekcijas bažnyčioje, ieškąs Antakalnyje didelės salės, kur galėtų sutilpti 1.500 žmonių.

Tai buvo mesta bomba. Vadovybė labai užsigavo. Už tokį žygį kan. Alšauską nubaudė išleisdama aplinkraštį, kuriuo jam draudžiama laikyti mišios, sakyti pamokslai ir klausyti išpažinties Vilniaus vyskupijos bažnyčiose. Ta žinia kan. Alšauską pasiekė kaip tik prieš pat Velykas didžiojo ketvirtadienio dieną. Be to, pagrasino dar ir kitiems kunigams, C. Komiteto nariams. Rezultate kunigai Kukta ir Jezukevičius išstojo iš Komiteto, o kun. Kraujelis išėjo iš revizijos komisijos.

Bet rezultatai išėjo visai nelauk tini. Iš visur pasipylė protestai, o kan. Alšauskui — užuojautos. Šiuo reikalu susidomėjo tikybų departamentas, pasiuntęs savo valdininką Tiažnelnikovą šių santykių vietoje ištirti. Tada valdytojas suprato, kad per toli nuėjęs, ir griebėsi tą nelemtą žygį prieš lietuvius pabėgėlius atitaisinėti. Jis pats, nuvykęs į šventojo Petro bažnyčią ir atsiklaupęs ant kelių prieš altorių, užgiedojo lietuviškai: „Šventas Dieve, Šventas macnas, Šventas nesmertelnas". Be to, buvo leistos lietuvių kalba pamaldos ne tik šv. Petro, bet ir daugumoje Vilniaus bažnyčių. Kova buvo laimėta kan. Alšausko strategijos ir ištvermės dėka.

Sugrįžau į Vilnių. Radau Komitete didelį nusiminimą. Pabėgėlių ir prieglaudų buvo daugybė, o pinigų kasoje nė skatiko. Prasiskolinta krautuvėms, Savitarpio kredito draugijai ir atskiriems asmenims apie 62.000 rublių. Visi šaltiniai buvo išsemti. Komitetas nekantraudamas laukė manęs parvažiuojant. Man sugrįžus, ėmėm tartis, kas daryti su jo įstaigomis. Jau norėta bankrutuoti ir atiduoti pabėgėlių globojimą Tatjanos komitetui ar Miestų Sąjungai. Bet gaila buvo įdėto darbo ir tų globojamų žmonių.

— Siųskite į Maskvą delegaciją iš pono Kymanto ir manęs. Gal pasiseks iš Maskvos ką nors parvežti, — pasiūliau Komitetui.

— Tik kelionei pinigų išleisite ir jokios naudos iš to neturėsite,— pasakė d-ras J. Basanavičius.

Čia aš pirmą kartą aštriai į Basanavičių prašnekau ir subariau jį, kad kiti Komiteto nariai jau nebeoponavo mano pasiūlymui. Nutarta mus siųsti ir pridėti prie mūsų dar trečią delegatą, inž. Narusevičių, kuris gyveno Maskvoje.

Nuvykome į Maskvą. Aplankėme visą eilę įstaigų: Miestų Sąjungą, Žemietijų Sąjungą, Biržos komitetą, Miesto valdybą. Visur įteikėme mano surašytą memorandumą, kur buvo išdėstyta Lietuvos būklė ir pabėgėlių vargai. Už tą raštą man daug kliuvo nuo inž. Narusevičiaus, kodėl aš padavęs memorandumą C. Komiteto vardu, o ne šios delegacijos. Aš atsakiau, kad man atskirų delegacijos narių ambicijos nerūpi, o tik pabėgėlių ir C. Komiteto reikalai. P. Kymantas irgi labai stebėjosi iš tokios Narusevičiaus ambicijos.

Rezultatai buvo labai geri. Iš Maskvos išvažiavome su didele pinigų suma, kuri siekė virš 100 000 rublių. Miesto dumos komisija paskyrė 30.000, per J. A. Konovalovą ir Naidenovą gavome 25.000 iš Biržos komiteto, 7 000 rub. iš kunigaikščio Lvovo Žemietijų Sąjungos, 7.000 iš Miestų Sąjungos, 3.000 rbl. iš spaudos komiteto, 5.000 iš „Russkija Viedomosti" ir dar keliolika tūkstančių iš įvairių kitų įstaigų.

(B. d.)

pastebėjo beveik nė vienas vietos lenkų laikraštis, nieks plačiau apie jo nuveiktą darbą neužsiminė. Taip pasielgta, tur būt, todėl, kad „Przegląd Wileński" lenkų laikraščių tarpe buvo tas pat, kas žmogaus organizme yra *sąžinė*. Jai nutilus, kai kada žmogus jaučiasi patenkintas ir apie tai visiškai nenori kalbėti.

Darau šitokį palyginimą būdamas giliai įsitikinęs, kad su tiesa neapsilenksiu.

×

P. Liudvikas Abramavičius, atsisveikinimo žodyje su skaitytojais reiškia vilties, kad gal atsiras žmonių, kurie tęs jo per tiek metų dirbtą darbą. Drįstu abejoti ir tiesiog netikiu, kad taip įvyktų, nors labai trokščiau. Deja. Gyvenimas aiškiai rodo, kad didžiųjų žmonių vaikai niekuomet neprilygo savo tėvams. Tai yra taisyklė be išimties, ir šią taisyklę drįstu taikinti ilgamečiui „Przegląd Wileński" Redaktoriui. Sutinku su tuo, kad gal vienas kitas sąžiningesnis žurnalistas, norėdamas nuodugniau tą ar kitą dalyką panagrinėti, pastudijuos „Przegląd Wileńskio" metraščius ir pasimokins, kaip reikia rašyti. Bet tos idėjos, kuriai visą savo amžių buvo atsidavęs p. Liudvikas Abramavičius, to jo humaniškumo nieks taip nepataikys skelbti, kaip jis pats.

Štai kodėl gailimės visi, dar šiaip taip gali galvoti, sustabdyto „Przegląd Wileński", ir jei šioje vietoje galima ko nors ilgamečiui jo Redaktoriui linkėti, tai tik to, kad už daugelio metų darbą ir triūsą Aukščiausias nepagailėtų jam ilgiems metams sveikatos.

Tokį nuoširdų linkėjimą šiuo metu reiškia p. Liudvikui Abramavičiui turėjęs kai kada garbės parašyti vieną kitą straipsnį jo redaguojamame laikraštyje

R. Mackevičius.

Laimėtojai ir pralaimėję

Miuncheno konferencijoje, kurioje buvo nutarta padalyti Čekoslovakiją, dalyvavo dviejų frontų—blokų atstovai: Hitleris—Musolinis ir Čemberlenas—Deladie. Pirmieji du sudaro totalinį nacional-fašistinį bloką, o antrieji demokratinį. Pirmieji du nori pasidaryti didelėmis pasaulio galybėmis ir reikalauja erdvės, žaliavų (Hitleris) ir pinigų (Musolinis), o antrieji du sotūs, visko pilni, reikalauja, kad nebūtų jokių pakeitimų, kad nieks nedrumstų ramybės.

Konferencijoje laimėjo alkanųjų blokas. Musolinis grįžo namo tuščiomis, bet labai patenkintas, kad jam pavyko sukviesti konferenciją ir sutaikinti susikivirčijusius, be to, dar gauti ir „ant alaus" — seniai laukiamą Paryžiaus ambasadorių (tuo tarpu pažadas) ir anglų—ital. sutarties vykdymą (tik pažadas!). Hitleris gavo erdvės, žaliavos, daugiau kaip du milijonus vokiško kraujo ir laisvesnes rankas Dunojaus baseine, kuriame bus patogiau meškerioti, gaudant Rumuniją ir Vengriją. O Čemberlenas su Deladieru iš Miuncheno parsivežė tiktai taiką.

Nežiūrint aiškaus Paryžiaus — Londono pralaimėjimo, politikoje vyrauja nuomonė, kad taika vis tik yra daug brangesnė, negu padarytos Hitleriui nuolaidos. Be to, anglų ir prancūzų politikų nuomone, padarytos nuolaidos nėra tokios baisios; tai tik nejaukus am bicijos užgavimas. Esą, iš esmės, žvelgiant plačiu politikos žvilgsniu, matuojant Miuncheno nuolaidas ne Čekoslovakijos valstybės interesų, bet pasauliniu mastu, pralaimėjimas yra mažos vertės. „Prancūzija ir Anglija nenugalėtos" — rašo prancūzų spauda. „Vokiečiai buvo įsitikinę, kad jų karinė galybė padarė juos pasaulio viešpačiais. Bet dar ne. Jeigu vokiečiai užsigeis paliesti anglų—sritis, tada Anglija nenusileis"—aiškino spaudoje ir parlamente atsakingi anglų politikai.

Vadinasi, kol dar Vokietija betarpiškai negresia anglų reikalams, kaip Londonas, taip ir Paryžius yra linkę be jokių susijaudinimų daryti Hitleriui nuolaidas, aukoti Austrijas ir Čekoslovakijas. Dėl svetimų valstybių ribų ar nepriklausomybės, nors tos valstybės būtų susirišusios su Anglija ar Prancūzija įvairiomis sutartimis ar ideologiniais saitais, Paryžius ir Londonas nenori leistis į karą. Tačiau tegul kas nors paliečia jų pačių skvernų, tada karas iš karto bus pradėtas.

Bet tuo tarpu toki galimumai dar negresia. Jų vengia ir Hitleris. Kai jis viešai tvirtina, kad karo nenori, tai jis sako tiesą. Jis karo ne tik nenori, bet ir bijo, nes abejoja, ar karas baigtųsi Vokietijai laimingai. Hitleriui karinės pajėgos tuo tarpu yra tik baidymo, grasinimo priemonė. Tai tas pat, ką *ginklas rankose tokio asmens, kuris už savo veiksmus neatsako.*

Šiuo metu Londonas ir Paryžius yra gerai apskaitę savo jėgas ir puikiai žino, kad pergalė jų pusėje. Materialinės, moralinės ir militarinės jėgos Paryžiaus—Londono pusėje daug didesnės, negu Berlyno. Juk nepaslaptis, kad su vadinamuoju demokratiniu bloku eis iš vieno Prancūzija, Anglija, Amerika ir ištisa eilė mažesnių valstybių. O totalinį bloką sudarytų Vokietija, Italija ir Japonija. Sovietų taktika neaiški, todėl ji paliekama nuošaliai.

Jeigu palyginsime šių dviejų blokų gyventojus, tai gausime santykį 7:1 Berlyno bloko nenaudai. Tai svarbus faktas. Bet svarbesnis yra tas, kad Berlyno blokas yra daug silpnesnis tomis medžiagomis, be kurių negalima vesti karo. Būtent, demokratinis blokas turi 80% visos pasaulio geležies, 85% anglies, beveik 100% (vadinasi, visa) žibalo, 93% kaučiuko, 89% medvilnės, 98% aukso ir 80—90% vario, cinko, mangano, cinos ir t. t., apie 5/6 viso pasaulio laivyno, neišsemiamus kiekius žemės ūkio gaminių. Be to, reikia atsiminti, kad šie visi turtai, o kartu ir žmonės, kurios minėtus turtus perdirba, paruošia karui, išmėtyta po visą pasaulį. Todėl karo metu visų neišnaikinsi, visoms neužtversi kelio. Kas kita totaliniame bloke. Čia didžiausia koncentracija, kas priešo orlaiviams labai paranku naikinti.

Dar yra ir trečias svarbus faktas, kuris rodo, kad demokratinis blokas yra stipresnis. Tai, būtent, žmonių medžiaginis ir dvasinis būvis. Totalinio bloko žmonės yra be galo išvarginti ne tik fiziškai, bet ir morališkai nualinti. Vien tik nuolatinė agitacija, propaganda — laiko visus įkaitintus, lyg užkerėtus. Bet užtenka didesnio sukrėtimo, kad atsibustų. Juk daugelis tvirtina, kad Miuncheno gyventojai kėlė Čemberlenui didžiausias ovacijas ne dėl to, kad sutiko atiduoti Sudetus, bet dėl to, kad išgelbėjo nuo karo. Demokratinio bloko žmonės yra fiziškai ir morališkai tvirti, sveiki, dėl to ir karo metu jie būtų daug pajėgesni, ištvermingesni.

Šie trys faktai yra tvirčiausi argumentai, kad karas Paryžiaus — Londono blokui su Berlyno bloku nėra labai pavojingas. Prieš Didįjį karą Vokietija buvo daug geriau pasiruošusi karui, turėjo kolonijas, pakankamai žaliavos, o vis tik karą pralaimėjo, nors tas demokratinis blokas karo pradžioje buvo visai nesusiformavęs ir visas jėgas parodė ne iš karto.

Mažosioms valstybėms dėl to, žinoma, nėra prasmės džiūgauti, nes kol šie du milžinai susidurs, tai Čekoslovakijos likimas gali dar ne vieną ištikti. Reikia neužmiršti, kad šių blokų pasiruošimas karui vyksta kaskart vis didesniu tempu. O kol jie dar nepasiruošę, tai ne vieną nuolaidą gali padaryti, ypač jeigu tie nauji reikalavimai vis dar nepalies Paryžiaus-Londono interesų. Hitleris jau laimėjo keletą mūšių. Dar gali laimėti ir daugiau. Tačiau karas jam teks pralaimėti. *J.*

„Zigfrido linija"

Hitleris keliose savo kalbose yra pasakęs, kad Vokietijos vakaruose, prie Prancūzijos sienos vokiečiai turį pastatę milžiniškas tvirtoves, kurios pavadintos „Zigfrido linija". „Lietuvos Žiniose" apie šias tvirtoves yra įdėtas straipsnis, kurio įdomesnes vietas dedame „Aide" norėdami supažindinti skaitytojus su baisiomis tvirtovėmis, kuriose ateityje gali įvykti atkakliausių mūšių.

„Po pasaulinio karo, Prancūzija pastatė išilgai savo pasienį su Vokietija milžinišką požeminę tvirtovę, kuri ligšiol neturėjo sau lygios pasaulyje.

Pagal Versalio taikos sutartį Vokietijai buvo uždrausta turėti savo pasienyje su Prancūzija bet kokias tvirtoves ir kad 50 km. ruože neturėjo būti jokių karinių įgulų.

Visai netikėtai dar neseniai anglų agentai pranešė sensacingą žinią, kad vokiečiai nepaprastai skubiu tempu stato milžinišką tvirtovę pareinyje, išilgai prancūzų „Mažino linija".

Pasirodė, kad „Zigfrido linija" jau prieš tai ilgokai buvo statoma didelėj paslapty. Du darbininkai, kurie prasitarė nereikšmingus dalykus, buvo nuteisti mirti. Prokuroras aiškiai pasakė susirinkusiems, kad mirti nuteistieji darbininkai netenką savo gyvybių dėl to, kad neleistinai pasielgę savo žodžiais ir tuo išdavę savo tėvynės didelę paslaptį. Tuos darbus be visos eilės laisvų darbininkų dirba daug ilgiems metams nuteistų nusikaltėlių. Jie labiausia dirba prie ypatingai slaptų įrengimų, nes iš jų retai tepraslenkuso paslaptys. Sakoma, kad darbas varomas dieną naktį, po tris pamainas ir kad esą prie darbų dirba net 200.000 darbininkų. Visi darbai, kaip numatyta, turėjo būti baigti jau spalio 15 dieną.

„Zigfrido linija" taip pat statoma po žeme. Tuo tarpu, kai prancūzų „Mažino linija" eina išimtinai šlaitais, arba slėniais, „Zigfrido linija" eina ir kalnuotomis vietomis. Ypatingai pavojingi yra „Mažino linijai" tie įrengimai, kurie yra „Zigfrido linijoje" padaryti ant kalnų, arba kur nors pakilesnėje vietoje, nes iš tų vietų patranky ir kulkosvaidžių lizdų bus galima lengvai apšaudyti prancūzų „Mažino linija".

Vokiečiai vienoje vietoje net iškirto ištisą mišką. Buvusio miško plote dabar yra išdygę paslaptingi žalios spalvos plieniniai bokšteliai su praviromis skylėmis, iš kurių išsižioję kyšo šiurpūs patrankų ir ugniasvydžių nasrai. Tie bokšteliai apstatomi laikinai dirbtiniais medeliais, kad nebūtų gerai atskiriami. Tarp savęs visi bokšteliai sujungti požeminiu koridoriumi.

Vienoje vietoje „Zigfrido linija" pereina per uolotą kalną, 300 metrų aukščio. Tame kalne yra pastatyti plieno ir betono 4 pusrūsiai, iš kurių kyšo nepaprastai daug sunkių patrankų vamzdžių. Patran kos instaliuotos, sujungtos elektros laidais su atokesne vieta ir ten vienu elektros mygtuko paspaudimu visi tie toli šaudantieji pabūklai pradės šaudyti taip, kad jų šoviniais bus apmėtytos visos priešais esančios Prancūzijos pramoninės apylinkės, ypatingai Meco. Didžiausiame pavojuje atsidūrė didžiulė Kembo hidroelektros stotis, kuri teikia elektros energiją visai Alzaso sričiai ir iš dalies taip pat Lotaringijai. Be to, iš tų patrankų gali būti sunaikintos visos prancūzų įrengtos apsaugos užtvankos prie Reino.

Pačiame Reino pakraštyje yra pastatyti net keli tūkstančiai tokių bokštelių, kurių kiekviename yra įmūryta žemėje po 5 kulkosvaidžius, 2 sunkias patrankas ir 2 ugniasvydžius. Žinomuose Harco kalnuose yra įtaisyta keletas milžiniškų požeminių aerodromų, kur gali tilpti keli šimtai karo lėktuvų. Nuo Baden Badeno eina kelių šimtų kilometrų autostrada. Dabar toji autostrada minuojama. Kas 150 metrų -padedamos minos, jos su jungiamos elektriniais laidais. Jeigu „Zigfrido linija" būtų pralaužta ir priešo kariuomenė įsiskverbtų už linijos, tada būtų galima susprogdinti priešo kariuomenę, bežygiuojančią ta autostrada".

• KORESPONDENCIJOS •

Švenčionys. *Seniau ir dabar.* Seniau čia buvo net kelios lietuvių švietimo draugijos. Nuo pereitų metų nebeliko nė vienos. Šiemet Švenčionių miesto ir apylinkės lietuviai norėjo įsteigti Vilniaus Lietuvių Blaivybės Draugijos skyrių, buvo jau ir valdybą išrinkę, bet starosta šį skyrių steigti uždraudė. Paskutiniu laiku buvo mėginta įsteigti visai naują „Šviesos" draugiją, bet taip pat nepavyko. Uždraudė „Šviesos" draugiją steigti Vilniaus vaivada, remdamasis tuo, kad steigiamoji švietimo draugija būsianti pavojinga viešajam saugumui ir kad jos steigėjai esą buvę uždarytųjų lietuviškų draugijų vadovai ir nariai.

Šio mėn. 9 dieną Švenčionyse kun. Pukėno rūpesčiu buvo sušauktas Katalikų Akcijos susirinkimas, kuriam pirmininkavo kun. dekanas Dubietis. Susirinkime buvo svarstomas klausimas, kaip palaikyti jaunimo tarpe dorovę ir švietimą. Tam reikalui nutarta įsteigti Katalikų Jaunimo Sąjungos vyrų ir mergaičių skyriai. Vyrų skyriaus pirmininku išrinktas Aleksandras Jurkevičius, o mergaičių skyriaus pirmininke — Lionė Tunkūnaitė. *Dalyvis.*

Čincikai, Švenčionių vals. *Švietimo reikalai.* Šiame kaime jau nuo seniau veikia valdinė pradžios mokykla. Joje šiemet moko rusas mokytojas Siniak. Nors mokyklą, išskyrus kelis rusus, lanko lietuviai vaikai, bet lietuvių kalbos mokykloje visai nemoko. Tėvai tuo yra labai susirūpinę. Jie šių mokslo metų pradžioje parašė inspektoriui prašymą ir prašė, kad Čincikų mokykloje viskas būtų dėstoma lietuvių kalba, bet, deja, inspektorius prašymo dar nepatenkino. Tėvai tuo reikalu ketina kreiptis į Vilniaus mokyklų kuratoriją. Tikisi, kad kuratorius supras čincikiečių susirūpinimą ir jų prašymą, pagaliau, patenkins.

Šiemet kun. dekano Dubiečio pastangomis į Čincikų mokyklą inspektorius paskyrė tikybą dėstyti lietuvaitę Pranę Klimašauskaitę. Be to, ji tikybą dėsto taip pat ir Daukšių pradžios mokykloje. Tėvai ir vaikai nauja katachete yra labai patenkinti ir džiaugiasi, kad nors tikyba bus dėstoma gimtąja kalba.

V-tas.

Svilionys, Švenčionių apskr. *Gaisras.* Rugsėjo 21 d. 3 val. popiet čia kilo gaisras. Sudegė Jono Kairio trobesiai. Nors gaisras ištiko dienos metu, bet iš ugnies mažai kas pavyko išgelbėti. Liepsnose žuvo šienas, grūdai, šiaudai. Nuostoliai siekia iki 3 000 auksinų. Tokios nelaimės ištiktas J. Kairys kreipėsi į apylinkės žmones, prašydamas sušelpti. Raščiūnų sodžiaus gyventojai padegėliui davė šieno, svilioniečiai padėjo sudoroti. Gal vargšas kaip nors sugebės išlaikyti arkliuką... *V. Šarūnas.*

Alksnėnai, Suvalkų apskr. *Buvo išgriauta viena linijos gairė.* Šis kaimas yra prie pat administracinės linijos. Rugsėjo 25 d. pas šio kaimo gyventoją Z. Makauską atėjo palinijo sargybinis ir pareiškė, kad jis, Z. M., nugriovęs ir pasiėmęs linijos gairę ir ant jos užmovęs priešgaisrinį kibilą. Po to atėjo sargybos viršininkas Pinevskis, kuris pasiėmė tą šatrą iš ūkin. Z. Makausko nusivedė į sargybos įstaigą, kur surašė protokolą. Paleistas ūkin. Z. M. pasiskundė Kopo žandarmerijos viršininkui. Kitą dieną atvykę žandarai Z. M. ištardė ir, apsilankę prie linijos, tą gairę rado paslėptą arime. Tuomet buvo Pinevskiui įsakyta, kad jis paimtą iš Makausko šatrą kogreičiausiai sugrąžintų.

Ta proga žandarų viršininkas apklausė tuos ūkininkus, kurie yra parašę prieš Pinevskį Varšuvon skundą. *Klausutis.*

Kalinavas, Suvalkų apsr. *Mišrios šeimos.* Paskutiniais metais iš šio kaimo net keturios lietuvaitės yra ištekėjusios už nelietuvių. Prieš porą savaičių ištekėjo už nelietuvio ir J. N. Ar jos sugebės savo vyrus „palenkti", pagyvenę pamatysime.

— Savo laiku iš šio kaimo ūkininko D. Valinčiaus buvo paimtas asmens pasas, kuris dar ir dabar nesugrąžintas. Dabar neseniai D. Valinčius Suvalkų apskrities starostos yra nubaustas 10 auks. piniginės baudos už tai, kad jis savo pase buvo pasirašęs ne *Wołyniec*, bet *Valinčius.*

Omegos Draugas.

Drūcminai, Viln.-Trakų apskr. *Rengto vakaro atgarsiai.* Šių metų pavasarį Pąžuolės ir Drūcminų kaimų jaunimas bendromis jėgomis rengė viešą lietuvišką vakarą. Jam leidimo prašė keletą kartų, bet negavo. Vėliau, po Petrinių, vėl buvo pasiryžę savo sumanymą įvykdyti—išsirūpinti leidimą ir surengti tą patį vakarą. Besiruošdami viešam vakarui, vieną sekmadienį padarė generalinį vaidinimo bandymą (repeticiją), kurio laisvai buvo susirinkę pasižiūrėti nemaža jaunimo. Po bandymo kitame name jaunimas dar pašoko, pažaidė.

Po to bandymo viešas vakaras vis dėlto negalėjo įvykti. Bet iki šiol vis buvo ramu. Pagaliau, dabar, po trijų mėnesių, Kaniavos policijos komendantas Ružanskis pradėjo tardyti. Pav., spalio 7 d. jis ištardė Drūcminų kaimo gyventoją Joną Badarą ir dar norėjo ištardyti čia gyvenusią stud. Rusokaitę, bet jos nerado. J. Badaras buvo klausinėjamas, kas tą vaidinimo bandymą rengė, kas jame dalyvavo, ar buvo pardavinėjami bilietai ir t. t.

Drūcminietis.

Latažeris, Gardino apskr. *Įsteigta „Maciežos" mokykla.* Čia žmonės visi lietuviai. Gyvena neblogiausiai. Ilgesnį laiką čia veikė lietuviška „Ryto" mokykla. Žmonės ja buvo patenkinti, nes joje jų vaikai galėjo mokintis savo gimtąja kalba. Švietimo valdžiai „Ryto" mokyklą uždarius, čia vaikai buvo mokinami naminiu mokymu, žinoma, taip pat lietuviškai. Ir taip buvo iki šiol.

Dabar čia jau yra įsteigta lenkų „Maciežos" pradžios mokykla. Jos mokytoja lietuviškai nesupranta visai. Kokie bus jos mokymo vaisiai — netrukus pamatysime.

Kanas.

Čižiūnai, Viln. - Trakų apskr. *Suėmimai.* Rugsėjo 28 dienos rytą čia buvo atėję Valkininko policininkai, kurie Steponienės Kazlauskienės pas buvo padarė kratą. Sakėsi ieško nelegalių lietuviškų knygų. Po kratos paėmė keletą knygų, laiškus, fotografijas, foto aparatą ir suėmę išsivežė Leoną Kazlauską. Tuo pačiu laiku taip pat buvo suėmę Bolių Kazlauską ir Praną Versecką, bet šiuos tą pačią dieną paleido. Leonas Kazlauskas dar nepaleistas.

R. Lapelis.

Punskas, Suvalkų apskr. *Pakeistas vikaras.* Praėjusį mėnesį Lomžos vyskupo parėdymu Punsko vikaras kun. Savickas iškeltas į Filipavą. Jo vieton paskirtas iš Seinų kun. Ramanauskas.

Kun. Savicko Punsko parapijos lietuviai negaili, nes jis buvo jiems nepalankus. Kun. Ramanausko paskyrimu visi yra patenkinti, nes jis visiems yra palankus, žodžiu, elgiasi, kaip geram, pavyzdingam kunigui pridera.

— Punsko apylinkės ūkininkai ir darbininkai vis dejuoja, kad juos spaudžia sunkmetis. Bet iš šalies žiūrėdamas pamatai, ką kita. Pav., rugsėjo 18 d. per šv. Pranciškaus atlaidus Punsko restoranuose ir aludėse net sienos drebėjo nuo girtaujančių šūkavimų ir triukšmo. Teko sužinoti, kad tą dieną vien degtinės Punske buvo išgerta 200 butelių.

— Dabar Punsko krautuvėse visai negalima gauti žiebtuvėliams akmenėlių. Todėl pypkoriai dabar eina pas kalvius, pasidi ba skiltuvus ir į titnagą skeldami užsižiebia pypkes ir papierosus. Degtukus jau mažai kas perka.

Omegos Draugas.

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą"?

KRONIKA

Patvirtintas „Aido" konfiskavimas

„Aido" redakcija gavo pranešimą, kad Vilniaus Apygardos teismas savo neviešame posėdyje esąs patvirtinęs „Aido" 37 nr. sukonfiskavimą. Tas numeris buvo sukonfiskuotas už straipsnį „Arkivyskupo atsilankymas Gervėčiuose". Tuo būdu dabar „Aido" redaktoriui-leidėjui bus sudaryta byla, kuri bus viešai svarstoma Vilniaus Miesto teisme.

Lietuvių Blaivybės Draugijos susirinkimas

Kaip jau buvo skelbiama, spalių 16 dieną (sekmadienį) Vilniuje, šv. Mikalojaus parapijos salėje, įvyks Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugijos narių eilinis susirinkimas. Jame bus paskaita, deklamacijos, monologas ir kt. Pradžia lygiai 19 val. *Valdyba.*

Lietuvių bylos Apeliacijos teisme

Kaip jau buvo rašyta, lapkričio mėnesio 15 ir 29 d. Lydos Apygardos teisme bus nagrinėjamos buv. lietuvių mokytojų ir skaityklų vedėjų bylos, būtent: B. Šičkaitės, V. Čibiraitės, A. Mackevičiūtės-Utkevičienės ir vargoninko M. Čaglio. Jų bylos Apygardos teisme. Visų čia suminėtų asmenų bylos tame teisme jau buvo nagrinėtos, bet dėl kai kurių formalumų buvo atidėtos.

Taip pat tenka sužinoti, kad šio mėnesio 25 ir 28 d. Vilniaus Apeliacijos teisme bus nagrinėjamos buv. skaityklų vedėjų Adomo Butrimo ir Jadvygos Klimavičiūtės-Laurynavičienės bylos, kurios Apygardos teisme pasibaigė teisiamųjų nubaudimu 2—3 metų kalėjimu.

Negavo užsienio paso

Vilniaus lietuvė gyventoja Petronelė Bizokaitė šią vasarą norėjo išvykti Lietuvos Valstybėn ir savo privačiais šeimyniniais reikalais apsilankyti Zarasų apskrityje pas savo giminės. Tuo tikslu ji buvo įteikusi Vilniaus Miesto storastijai prašymą, kad jai išduotų užsienio pasą. Vilniaus Miesto storasta jos prašymą rugsėjo mėnesio pradžioje išsprendė neigiamai. P. Bizokaitė, pasinaudodama jai duota teise, apeliavo Vilniaus Vaivadijos Įstaigon, iš kur šiomis dienomis gavo raštu pranešimą, kad jos apeliacijos skundas taip pat išspręstas neigiamai.

Uždrausta steigti „Kultūros" Draugijos skyriai

Vilniaus Švietimo Draugija „Kultūra" mėgino įsteigti savo skyrius Vasiūnuose, Jakeliuose (Švenčionių apskr.) ir Mergažery (Viln.-Trakų apskr.). Švenčionių ir Vilniaus-Trakų apskričių storastos šiuos skyrius steigti uždraudė, motyvuodami tuo, esą, tie skyriai galį grėsti saugumui ir viešajam ramumui, nes jų nariai buvo priklausę uždarytajai Liet. Šv. Kazimiero Draugijai. Vilniaus—Trakų apskrities storasta dar pridūrė, kad steigiamo Mergažerye skyriaus nariai yra buvę Lietuvio Ūkio Draugijos nariai.

Statys marš. J. Pilsudskiui paminklą

Vilniaus lenkų visuomenė ketina Vilniuje pastatyti maršalui Juozapui Pilsudskiui paminklą. Tuo reikalu paminklo statymo sumanytojai jau yra padarę susirinkimą ir paskelbė paminklo projekto paruošimo konkursą.

Paminklas būsiąs statomas pertvarkytoje Katedros-Bazilikos aikštėje, kur pasibaigia Pilies (Zamkowa) gatvė.

Kas iš jų pateks į Lenkijos seimą

Šio mėn. 13 dieną galutinai paaiškėjo, kokie yra kandidatai į Lenkijos seimą Vilniuje, Vilniaus-Trakų ir Švenčionių apskrityse.

Vilnius yra padalintas į dvi apygardas, kuriose numatyta į seimą po du atstovus. Bet kandidatų parinkta kiek daugiau. 45-oje apygardoje (Vilnius) paskelbti šie kandidatai: inž. V. Baranskis, K. Pšegalinskis, V. Jankovskis, V. Šumanskis ir T. Nagurskis.

Kitoje 46-oje apygardoje: dabartinis Ozono vadas gen. S. Skvarčinskis, miesto burmistras V. Mališevkis, gen. L. Želigovski, „Slowo" redaktorius St. Mackevičius ir sieržantas St. Kašubskis.

Kaip matome, visi kandidatai yra lenkai; netgi nepateko nė vienas žydas.

47-oje apygardoje (Vilniaus-Trakų ir Švenčionių apskritis) kandidatais surašyti šie asmens: ministeris M. Koscialkovskis, J. Šeiko, J. Venckovičius, pulkininkas B. Vendziagolskis, gen. L. Želigovskis ir E. Tauroginskis.

Tuo būdu ir šiose apskrityse kandidatais surašyti tiktai lenkų tautybės asmens.

Kurie iš jų bus seimo atstovais, bus žinoma po lapkričio 6 dienos.

Kam čia teisingai rašyti!

„Aide" jau buvo minėta, kad Vilniaus miesto storastija nedavė leidimo antrą kartą suvaidinti komedijos „Pinigėliai", nors neseniai, rugsėjo 25 dieną šis veikalas buvo vaidintas.

Kodėl nedavė leidimo—nežinia. Užtat vietos ozono organas „Naród" viską „sužinojo" ir „išaiškino", pranešdamas, kad leidimas nebuvo duotas todėl, kad „ta komedija esanti tendencinio turinio".

Ponai ozoniečiai, ar negalėtumėte nurodyti tikresnių priežasčių, kodėl negautas leidimas, nes jūsų pacituotas sakinys yra grynas prasimanymas, kadangi minėtoji komedija yra nekalčiausio turinio.

Rotušės atnaujinimo darbai

Jau antri metai, kai atnaujinami Vilniaus miesto Rotušės rūmai. Jų remontui jau yra išleista apie pusantro šimto tūkstančių auksinų. Iki šiol yra užbaigti mūriniai darbai ir jau baigiama įvesti elektros šildymo laidai. Toliau darbas buvo sustabdytas: pritrūko pinigų.

Dabar Vilniaus miesto magistratas kitiems Rotušės rūmų įrengimo darbams yra nutaręs paskirti dar šimtą tūkstančių auksinų.

Kaip žinia, Vilniaus Rotušės rūmai yra statyti pagal garsaus lietuvio Gucevičiaus projektą. Per Didįjį karą šiuose rūmuose buvo lietuvių teatras.

Redakcijos atsakymai

M. Čaikauskui ir kit. „Aidą" administracija išsiunčia paštu vidudieniais antradienį, ketvirtadienį ir šeštadienį. Daugelyje vietų kitą dieną (ir šventadieniais) provincijos paštų įstaigos jį atiduoda prenumeratoriams. Manome, pranešai galėtų padaryti ir jūsų paštas. Bandykite susitarti.

K. Veličkai. Galima bus nusiųsti. Kaštuos 2 auks 20 sk.

Valdonei. Apie tai jau buvo rašyta. Prašome daugiau.

K. Jočiui. Laišką ad. Juknevičiui įteikėme.

Buvusiam. Korespondenciją sutrumpintą įdėjome. Tačiau nuotraukos, kurią sakote kartu siuntę, mes negavome.

Vaidotui. Dėl tam tikrų priežasčių Jūsų straipsnio įdėti negalėjome. Prašome pajudinti naujesnius klausimus.

Gailučiui. Pakanka parašyti tiktai Kaunas ir to laikraščio pavadinimas — laiškas bus įteiktas. Mūsų laikraščio kaina yra pažymėta 4 puslapio apačioje. Toji knyga galima įsigyti abiejuose Vilniaus lietuvių knygynuose. Kaina, rodos, nepažymėta.

Nutrūko čekų-vengrų derybos

Kaip jau skaitytojus informavome, praėjusios savaitės pabaigoje Komarno mieste prasidėjo Čekoslovakijos Rumunijos derybos dėl Čekoslovakijos dalies atidavimo Rumunijai.

Tačiau derybos iš karto nuėjo nesklandžiai, nes Vengrija pareikalavo daug žemių, kurių Čekoslovakijos vyriausybė nenorinti atiduoti.

Vietoj to Čekoslovakijos delegacija pasiūlė vengrams plačią kultūrinę ir politinę autonomiją. Kadangi su tokiu pasiūlymu vengrai nesutiko, tai derybos buvo nutrauktos neribotam laikui.

Telegramų pranešimu, Vengrijos vyriausybė kreipsis į Europos didžvalstybes, kad jos išspręstų Vengrijos-Čekoslovakijos konfliktą.

×

Podraug pranešama, kad Vengrijos pasienyje Čekoslovakija sutraukė daug kariuomenės.

KARAS KINIJOJE

— Jau seniai buvo laukta, kad japonai puls svarbų Kinijos pietuose Kantono miestą. Šiomis dienomis japonų iškėlė nemažus kariuomenės būrius, kurie pradėjo slinkti į Kantoną. Kiniečiai tuo tarpu didesnio pasipriešinimo nerodo.

Japonai, spėjama, pirmučiausia stengsis nutraukti susisiekimą geležinkeliu tarp Kantono ir Hankau. Tuo geležinkeliu Čangkaišekas bene gaunąs visą reikalingą medžiagą savo kariuomenei. Perkirtus tą geležinkelį, Čangkaišeko pasipriešinimas turėsiąs susilpnėti.

— Mūšiai už Hankau nepaprastai atkaklūs ir kruvini. Japonai to miesto paėmimui yra sutraukę apie 300 tūkstančių. Kiniečiai, juo toliau, juo labiau priešinasi, ir japonų nuostoliai yra žymūs. Ir karo veiksmų nukėlimas į Kinijos pietus tik rodo, kad japonai ieško lengvesnių būdų Hankau miestui paimti.

Ukrainų reikalavimai

Šio mėn. 13 dieną leidžiamas Vilniuje dienraštis „Głos Narodowy" įsidėjo tokią žinią: „Ryšium su įvykiais tarptautinėje politikoje, ukrainų tarpe juntamas didelis pagyvėjimas, spėjama, kad jau sudaryti ryšiai su ukrainų emigracija Berlyne. Paskutiniu metu d-ras Dimitras Levickis, vienas iš žymiųjų „Undo" narių, „Dilo" dienraštyje pasiūlė negirdėtą projektą— sudaryti Tautinę Ukrainų Tarybą, kurioje turėtų įeiti 30 narių ir 12 pavaduotojų. Toji taryba rinktų 5-riems metams prezidentą ir jo pavaduotoją. Prezidentas sudarytų vykdomąjį trijų asmenų komitetą. D-ras Levickis siūlo, kad tai tarybai sudaryti iniciatyvos turėtų imtis metropolitas Šeptickis arba buvusių Ukrainos vyriausybių nariai arba pagaliau buvusieji ukrainų armijos vadai."

„Gł. Nar.", padavęs šią žinią, šitaip apibūdino:

„Negirdėtas d ro Levickio projektas iš tikro siekia sudaryti savotiškos ukrainų vyriausybės. Ypatingai įsidėmėtinas siūlymas parinkti asmenis, kurie turėtų imtis iniciatyvos sudaryti Tautinę Ukrainų Tarybą.

Tiek patsai minėto fakto paskelbimas, tiek ir noras palaikyti ryšius su emigracija Berlyne turėtų atkreipti mūsų (lenkų) dėmesį į dabartines ukrainų tendencijas".

Ukrainai džiaugiasi Karpatų Ukrainos autonomine vyriausybe

Karpatų ukrainų autonominės vyriausybės sudarymas ir tos vyriausybės patvirtinimas dideliausio įspūdžio padarė viso pasaulio ukrainams. Ypač šiuo svarbiu įvykiu džiaugiasi Lenkijos ukrainų visuomenė. Jau šio mėn. 11 dieną visi Lvovo ukrainų dienraščiai pirmuose puslapiuose stambiomis raidėmis įsidėjo žinias, kad „Karpų Ukraina-Valstybė", „Pirmoji Karpatų Ukrainos vyriausybė".

Toliau paduodamos visos žinios apie Karpatų Ukrainos autonominės vyriausybės sudarymą, apie užsienio tuo klausimu nuomones ir apie pirmuosius autonominės vyriausybės darbus. Ta proga tenka pridurti, kad ukrainų visų krypčių spauda jau nuo seniai daug dėmesio kreipė į Karpatų ukrainų klausimą ir reikalavo jiems tokių pačių teisių, kaip ir slovakams.

Pastaba. Karpatų Ukrainoje, kuri dabar sudaro Čekoslovakijos autonominę dalį, yra iš viso 718.586 gyventojai, kurių tarpe — 445.213 ukrainų (62%), čekų ir slovakų — 26.876 (4%), vokiečių — 11.490 (2%) ir vengrų 109.336 (13%), kitų tautų po mažiau.

Didumo Karpatų Ukraina yra 14.700 kv. klm. (Tai bus du kartus mažesnis plotas, kaip Vilniaus vaivadija.

Įvairu-įdomu

Čankaišekas sumanė įvesti vienodą kinų kalbą literatūroje ir įstaigose

Kinų tauta, kaip žinoma, yra labai didelė. Todėl sunku jai išlaikyti vienodą kalbą. Kiekvienoje provincijoje tie patys kinai kitaip kalba. Ir taip kinas iš šiaurinių provincijų negali stačiai susikalbėti su savo tautiečiu iš pietinių provincijų. Čankaišekas ryžosi sutvarkyti šitą reikalą. Neseniai jis išleido parėdymą, kuriuo įvedė literatūron ir visos Kinijos įstaigosna vieną bendrinę kalbą, kuri yra vadinama mandarinų, arba mokytų žmonių kalba.

Lenkija daugiausia suvartoja bulvių, o Lietuva — rugių

Apskaičiuota, kad Lenkijoje vienas gyventojas (imant vidutiniškai) per metus suvartoja 768 klg. bulvių. Po Lenkijos daugiausia bulvių suvartojama Vokietijoje: per metus vienam gyventojui 700 klg. bulvių. Kituose kraštuose vienas gyventojas nesuvartojo ir 500 klg.

Cukraus daugiausia suvartojama Danijoje: 50,4 klg. vienas gyventojas; kviečių daugiausia suvartojama Prancūzijoje—257 klg. vienas gyv.; o rugių daugiausia suvartojama Lietuvoje—244 klg. vienas gyventojas.

Ką Vokietija gauna prisijungdama Sudetų kraštą

Užėmusi Sudetų kraštą, Vokietija gaus ne tik 3 mil. gyventojų, bet ir 5 mil. kvintalų rugių, 1 mil. kvintalų kviečių, 3 mil. kv. avižų ir 3 mil. kv. miežių.

Pasaulio galas 1980 metais?

Nelabai seniai italų spauda daug rašė apie vieną aiškiaregį (Lurgi Aliverti), kuris turįs įgimtą savybę numatyti tolimiausius įvykius. Savo metu jis numatęs Abisinijos kara, o paskiau didelius socialinius streikus ir sąjūdžius Prancūzijoje. Be to, jis daug kitų dalykų numatė, kurie, esą visi išsipildę. Tas pats aiškiaregys kažkada pareiškęs, kad 1980 metais būsianti pasaulio pabaiga, kuri įvyks suskilus žemės rutuliui į tris dalis. Nereikia betgi nusigąsti aiškiaregio spėliojimais. Gali vienas du spėliojimai, paprastesnio pobūdžio, išsipildyti, bet tai nereiškia, kad visa, ką jis pranašauja, turi išsipildyti. Moksliškai imant, žemei kol kas negresia joks pavojus. Ir artimiausioj ateityje nieko ypatingo nenumatoma.

Zmogus, kuris suvalgė savo skrybelę

Kur gi taip buvo, jeigu ne Amerikoje. Vienas garsus sportininkas, pavarde Hendriks pasakė savo draugams, kad priešingos grupės sportininkai turėsią būtinai pralaimėti, o jeigu būtų kitaip, tai jis pasižadąs suvalgyti savo skrybėlę. Hendriks, pasirodo, blogai spėjo. Tie, kurie turėjo, jo manymu, pralaimėti, laimėjo. Tačiau garbingas sportininkas pareiškė, kad savo žodį turįs būtinai ištesėti. Pasikvietė keturius liudytojus virtuvėn ir ėmėsi ruošti valgį iš savo šiaudinės skrybėlės. Sukapojo jį smulkiais gabalėliais, ir įdėjęs makaronų, riebalų bei visokių prieskonių (svogūnų, pipirų), ilgai savo valgį virimo. Pagaliau, visa tai suvalgė, nors draugai prašė jį nedaryti kvailystės. Ir viską suvalgė pasigardžiuodamas. Įdomu, kad sportininkas visai gerai jautėsi, suvalgęs savo skrybėlę. Tik atvestas gydytojas sportininką perspėjo, kad jis daugiau tokių niekų nedarytų, nes tokios išdaigos ne visuomet galinčios laimingai pasibaigti.

Hitlerininkai įvedė Austrijoje vieno patiekalo pietus

Praėjusį sekmadienį visos Austrijos valgyklose ir restoranuose įvesta vieno patiekalo pietūs, panašiai, kaip jau yra įvesta pačioje Vokietijoje. Tokių pietų kaina gerėsnėse valgyklose nustatyta 2 mrk. Be to mokesčio reikės mokėti po 1 mrk. 20 pf. Įsakyta taip pat privatuose namuose ruošti pietus vieno patiekalo.

Kiek suvalgo vienas anglas

Anglijos karo ministerija, sudarinėdama neseniai krašto išmaitinimo planą karo atveju, pasirėmė tam tikromis statistikomis, pagal kurias vienas anglas per visą gyvenimą suvalgo maždaug 20 jaučių, 20 tonų duonos, 10 tonų daržovių ir vaisių bei 12.000 kiaušinių.

Gydytojai patarė Čemberlenui pasilsėti

Sugrįžus Čemberlenui iš Europos žemyno, kur jisai labai gražiai „išsprendė" Čekoslovakijos klausimą, gydytojai jam patarė ilgesnį laiką rimtai pasilsėti. Praeitą savaitę Čemberlenas kartu su žmona išvyko Škotijon, kur ramybėje ketinąs bent kiek ir pameškerioti. Tai jo mėgiamiausias užsiėmimas poilsio metu.

Varlės sulaikė traukinį

Nesenai Prancūzijoje netoli Grenoblio miesto buvo toks atsitikimas. Pro minėtą vietą einantį geležinkelį „užėmė" keli milijonai varlių, kurios iš vienos pusės geležinkelio šliaužė kiton pusėn, kur yra didelės balos. Tuo metu, kaip tik pro tą vietą turėjo važiuoti traukinys. Bet varlės traukinio nepraleido. Traukinys turėjo 5 valandas laukti, kol visos varlės perslinks geležinkelį.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** „RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.